

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ**

Освітня програма **третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

кваліфікація: **доктор філософії з політології**

Спеціальність **052 «Політологія»**

Галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Політико-правові засади виборчого процесу в Україні
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий рівень) вищої освіти, доктор філософії
Викладач (-і)	Марчук Василь Васильович
Контактний телефон викладача	+380985500955
Е-mail викладача	vmarchuk@ukr.net
Формат дисципліни	Дисципліни вільного вибору аспіранта
Обсяг дисципліни	90 год., з них 30 год ауд.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Вівторок 15.00-17.00
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальний курс «Політико-правові засади виборчого процесу в Україні» є складовою частиною прикладної політології. Зміст його програми спрямований на засвоєння студентами знань із політичних технологій, що використовуються в ході підготовки та проведення виборчих кампаній. Інститут виборів є одним з важливих та принципових елементів формування й стабільного функціонування демократичної держави, громадянського суспільства. Вивчення студентами даного курсу сприятиме формуванню в них раціональних уявлень про виборчий процесі, роль політичних технологів у ньому. Отримані знання сприятимуть розвитку у студентів важливих професійних навичок, формуванню їх громадянської позиції.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><i>Мета</i> навчального курсу: підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють знаннями з правового забезпечення виборчого процесу, теорії та практики функціонування політичних партійних і виборчих систем, уміють застосовувати різноманітні технологічні прийоми ведення виборів, здатні до практичної і консультативної діяльності з підготовки й проведення виборчих кампаній.</p> <p><i>Основні цілі (завдання)</i> курсу: поглибити знання студентів з основ політико-правового забезпечення виборчих кампаній, особливостей застосування виборчих технологій на різних етапах виборчого процесу, організаційної та комунікативної роботи виборчих штабів.</p>	
4. Компетентності	
<p>Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК09.</p> <p>Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки. СК02.</p> <p>Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей, політичних систем і режимів, політичної поведінки у різних контекстах їх функціонування, відповідно до певного історичного або сучасного контексту. СК04.</p> <p>Комплексне застосування вміння аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівнях. СК08.</p>	
5. Результати навчання	
<p>ПРН01. Володіти предметною областю та базовою специфікою політичної діяльності.</p> <p>ПРН03. Володіти поглибленим рівнем політичної теорії, політичного аналізу, порівняльну і прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним і аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.</p> <p>ПРН11. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.</p>	
6. Організація навчання курсу	
Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість

		годин			
Лекції		20 год			
семінарські заняття / практичні / лабораторні		10 год.			
самостійна робота		60 год.			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність			Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3-тій				2	Вибірковий
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцін ки	Термі н викон ання
Тема 1. Виборче право України. 1. Поняття і сутність виборчого права. 2. Норми виборчого права. 3. Джерела виборчого права. 4. Виборчий кодекс України: проблеми реалізації. 5. Міжнародні джерела з виборчого права.	Лекційне заняття 4 год. Семінарське заняття 2 год.	Афанасьєва М.В. Избирательные технологии в Украине: конституционно-правовое обеспечение. Одесса: Изд-во Юридической литературы, 2007. Виборче право України. Навчальний посібник / За ред. В.Ф.Погорілка, М.І.Ставнійчук. К.: Парламентське видавництво, 2003.	підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 6 год	5 балів	Протягом семестра
2. Суб'єкти виборчого права. 1. Вибірчі центри та їх види в Україні. 2. Основні суб'єкти виборчого права. 3. Реалізація виборчого права внутрішньо переміщені	Лекційне заняття 4 год. Семінарське заняття 2 год.	Афанасьєва М.В. Избирательные технологии в Украине: конституционно-правовое обеспечение. Одесса: Изд-во Юридической литературы, 2007. Марцеляк О. В. Роль міжнародного співтовариства у забезпеченні вільних і чесних виборів / Захист прав людини: національний та міжнародно-правовий виміри. Харків, 2018. С. 59–64. Фурашев, М.І. Коваль, С.А. Маглюй, В.М. Системна інформатизація виборчих і референдумних процедур в Україні. К.: Парламентське видавництво, 2004. Рудакевич О. М. Використання	підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 6 год	5 балів	Протягом семестра

ми особами. 4. Участь іноземних громадян у проведенні виборів в Україні. Міжнародне спостереження за виборами в Україні.		матеріалів парламентських виборів в Україні у викладанні курсу «Політології»: методичні рекомендації. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 51 с.			
Тема 3. Правова основа виборчого процесу в Україні. План. 1. Безпосередня демократія: поняття, юридична природа і форми. 2. Конституційно-правовий інститут виборів. 3. Правове регулювання виборчого процесу. 4. Фінансування виборів в Україні	Лекційне заняття 4 год. Семінарське заняття 2 год.	Виборчий кодекс України. Київ, 2020. URL : google.com/search?q=виборчий+кодекс+україни+2020+текст... Виборче право України. Навчальний посібник / За ред. В.Ф.Погорілка, М.І.Ставнійчук. К.: Парламентське видавництво, 2003. Виборчий процес 2019 р. в Україні у світлі суспільних очікувань / за ред. О. М. Майборода. Київ ІШЕНД іт.І.Ф.Кураса НАН України. 2020. Несторович В. Виборче право України: Підручник. К.: Видавництво Ліра, 2017. Радченко О.В. Влада і вибори: інституційна взаємодія в демократичних суспільствах. Харків: Вид-во Харк. НАДУ «Магістр», 2006.	підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 6 год	5 балів	Протягом семестра
Порушення та захист виборчого права в Україні. 1. Маніпулятивні виборчі технології та їх застосування. 2. Юридична відповідальність за порушення виборчого	Лекційне заняття 4 год. Семінарське заняття 2 год.	Бучин М. Ресурси виборчої кампанії та особливості використання в Україні: монографія. Львів, 2009. Несторович В. Виборче право України: Підручник. К.: Видавництво Ліра, 2017. Радченко О.В. Влада і вибори: інституційна взаємодія в демократичних суспільствах. Харків: Вид-во Харк. НАДУ «Магістр», 2006. Виборчий кодекс України. Київ, 2020. URL : google.com/search?q=виборчий+кодекс+україни+2020+текст... Виборче право України. Навчальний посібник / За ред. В.Ф.Погорілка, М.І.Ставнійчук. К.: Парламентське	підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 6 год	5 балів	Протягом семестра

<p>процесу. 3. Судовий захист виборчих прав громадян. 4. Позасудовий захист виборчих прав. 5. Міжнародний захист виборчих прав громадян України.</p>		<p>видавництво, 2003. Виборчий процес 2019 р. в Україні у світлі суспільних очікувань / за ред. О. М. Майбороди. Київ ІПЕНД іт.І.Ф.Кураса НАН України. 2020. Марцеляк О. В. Роль міжнародного співтовариства у забезпеченні вільних і чесних виборів / Захист прав людини: національний та міжнародно-правовий виміри. Харків, 2018. С, 59–64. Фурашев, М.І. Коваль, С.А. Маглюй, В.М. Системна інформатизація виборчих і референдумних процедур в Україні. К.: Парламентське видавництво, 2004. Рудакевич О. М. Використання матеріалів парламентських виборів в Україні у викладанні курсу «Політології»: методичні рекомендації. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 51 с.</p>			
<p>5. Правові засади застосування виборчої системи України. 1. Мажоритарна виборча система та її застосування при проведенні загальнодержавних та місцевих виборів. 2. Пропорційна виборча система та практика її застосування в Україні. 3. Методи розподілу мандатів та загрозовальний бар'єр у пропорційній виборчій системі. 4. Застосування змішаної виборчої</p>	<p>Лекційне заняття 4 год. Семінарске заняття 2 год.</p>	<p>Бучин М. Ресурси виборчої кампанії та особливості використання в Україні: монографія. Львів, 2009. Кармазіна М. Політичні партії України у процесі виборів Президенти України у 2019р. (кількісно-якісний аналіз участі). <i>Наукові записки ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України</i>. 2019. Вип.1 (97), С. 4–32. Виборчий кодекс України. Київ, 2020. URL : google.com/search?q=виборчий+кодекс+україни+2020+текст... Виборче право України. Навчальний посібник / За ред. В.Ф.Погорілка, М.І.Ставніччук. К.: Парламентське видавництво, 2003. Виборчий процес 2019 р. в Україні у світлі суспільних очікувань / за ред. О. М. Майбороди. Київ ІПЕНД іт.І.Ф.Кураса НАН України. 2020. Несторович В. Виборче право України: Підручник. К.: Видавництво Ліра, 2017. Радченко О.В. Влада і вибори: інституційна взаємодія в демократичних суспільствах. Харків: Вид-во Харк. НАДУ «Магістр», 2006. Марцеляк О. В. Роль міжнародного співтовариства у забезпеченні вільних і чесних виборів / Захист прав людини: національний та міжнародно-правовий виміри. Харків, 2018. С, 59–64.</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 6 год</p>	<p>5 балів</p>	<p>Протягом семестра</p>

системи проведення виборів в Україні.					
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання здійснюється у рамках 100-бальної університетської шкали Розподіл балів за видами навчальної роботи.</p> <p>Усні відповіді на семінарських заняттях, участь в обговореннях і дискусіях – 30 балів (не менше 3 індивідуальних виступів – по 5 балів кожний, участь у дискусіях – по 3 бали за кожне заняття);</p> <p>Письмова контрольна робота – 10 балів;</p> <p>Виконання індивідуального завдання – 10 балів.</p> <p>Підготовка індивідуального завдання здійснюється у письмовій формі або у формі презентації;</p> <p>Екзамен – 50 балів.</p>				
Вимоги до письмової роботи	<p>Контрольна робота проводиться у письмовій формі. Здобувачам пропонується 4 завдання, два з яких – на знання теоретичних питань, оцінюються по 8 балів кожне, третє – пояснення терміну чи поняття – 2 бали за правильну відповідь, четверте тестове завдання – одна правильна відповідь із чотирьох запропонованих – 2 бали. Час виконання роботи – 30 хв.</p>				
Семінарські заняття	<p>Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни, розвивати мислення, формувати навички розробок презентацій з обраних тем, публічних виступів, вмінь моделювати практичну ситуацію, працювати в команді, мати чітку громадянську позицію, формувати певні етичні принципи професійної діяльності.</p>				
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Здобувач допускається до екзамену за умови виконання всіх видів навчальної роботи, за відсутності невідпрацьованих пропущених занять, негативних оцінок при набраній кількості балів 26 і більше.</p>				
8. Політика курсу					
<p>Участь у навчальних заняттях. Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (http://www.d-learn.pu.if.ua). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання</p> <p>Дедлайни. Аспірант зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) здобувач має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.</p> <p>Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.</p>					
9. Рекомендована література					
Афанасьєва М.В. Избирательные технологии в Украине: конституционно-правовое обеспечение.					

Одесса: Изд-во Юридической литературы, 2007.

Балабан Р. Електоральна пербудова в Україні: 2019 р. *Наукові записки ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2019. Вип.2 (98), С. 155–176.

Бєбик В.М. Менеджмент виборчої кампанії. Ресурси. Технології. Маркетинг. К., 2001.

Бучанська А. Парламентська кампанія 2019 року в Україні в оцінках міжнародних організацій спостереження за виборами. *Наукові записки ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2019. Вип.2 (98) С. 189–204.

Бучин М. Ресурси виборчої кампанії та особливості використання в Україні: монографія. Львів, 2009.

Вальчишин П., Охотін П. Виграти вибори. Покрокова інструкція. Київ, 2014.

Варій М.Й. Політико-психологічні передвиборчі технології: Навч.-метод. Посіб. К., 2003.

Виборчий кодекс України. Київ, 2020. URL : [google.com/search?q=виборчий+кодекс+україни+2020+текст...](https://www.google.com/search?q=виборчий+кодекс+україни+2020+текст...)

Виборче право України. Навчальний посібник / За ред. В.Ф.Погорілка, М.І.Ставнійчук. К.: Парламентське видавництво, 2003.

Виборчий процес 2019 р. в Україні у світлі суспільних очікувань / за ред. О. М. Майбороди. Київ ІПЕНД ім.І.Ф.Кураса НАН України. 2020. 232 с.

Еволюція виборчого законодавства України (1989–2006 роки): Деякі аспекти / Н.В.Богашева, Ю.Б.Ключковський, Л.В.Колісецька. К.: ПЦ «Фоліант», 2006.

Зорич О. Особливості трансформації регіональної політичної еліти в умовах президентських та парламентських виборів-2019 (2015–2019 рр.). *Наукові записки ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2019. Вип.1 (97)/ С. 69–82.

Кармазіна М. Вибори – 2019: цінності й орієнтири політичної еліти (аналіз передвиборчих програм кандидатів на пост Президента України). *Наукові записки ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2019. Вип.1 (97), С. 32–47.

Кармазіна М. Політичні партії України у процесі виборів Президенти України у 2019р. (кількісно-якісний аналіз участі). *Наукові записки ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2019. Вип.1 (97), С. 4–32.

Марцеляк О. В. Роль міжнародного співтовариства у забезпеченні вільних і чесних виборів / Захист прав людини: національний та міжнародно-правовий виміри. Харків, 2018. С. 59–64.

Мостіпан О. М. Основні підходи до визначення критеріїв та чинників ефективності виборчих систем. Гілея : зб. наук. праць. 2011. Вип. 7. С. 585–590.

Несторович В. Виборче право України: Підручник. К.: Видавництво Ліра, 2017.

Радченко О.В. Влада і вибори: інституційна взаємодія в демократичних суспільствах. Харків: Вид-во Харк. НАДУ «Магістр», 2006.

Фурашев, М.І. Коваль, С.А. Маглюй, В.М. Системна інформатизація виборчих і референдумних процедур в Україні. К.: Парламентське видавництво, 2004.

Рудакевич О. М. Використання матеріалів парламентських виборів в Україні у викладанні курсу «Політології»: методичні рекомендації. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 51 с.

Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. К. : Знання, 2012.

Викладач _____ **В.В.Марчук**